

Kajaja

VALJALA VALLA
INFOLEHT

ASUTATUD
1994. AASTAL

OKTOOBER 2014
NR 99

Projekt „Minu valla loodusväärtused“

Valjala Põhikooli lapsed on järjepidevalt käinud igal aastal õppereisidel Saaremaa erinevates paikades, et õpida tundma kodusaares looduse omapära, seda väärtustama. Selleks oleme saanud abi KIK-ilt.

Sellel sügisel keskendusime oma koduvallale, sest väga tähtis on tunda just oma kodukanti ja selle väärtusi. Väljasõitude planeerimine algas juba talvel. Siis sai kirjutatud vastavateemaline projekt Keskkonnainvesteeringute Keskusele. Juunikuus saime rõõmustava teate, et seda finantseeritakse täismahus.

Projektiga oli haaratud kogu koolipere - nii õpilased kui ka personal. Augustis toimus koolitusreis kooli töötajatele, septembris-oktoobris kõigile klassidele. Õppereiside planeerimisel lähtusime riiklikust õppekavast.

Tutvusime meie valla ainukese looduskaitse all oleva kivi, Väkra Hiiekiviga (Hiiukiviga). Õpilased said mõõta kivi übermõõtu ja kõrgust, samuti ammutada uusi teadmisi küla kultuuriloolisest minevikust kui ka kivi ümber olevast hoiualast. Edasi jätkus sõit Lepna tammikusse ja papli juurde. Nägime, et kuiva suve tõttu oli Maadevahe jõgi veest täiesti tühi. Samuti käisime Lepna Katkuaugu ja Tuulingumäe tarandkalmete juures. Ka Lepna tammik kuulub Tõnija hoiualasse.

Laevnina rannas rääkisime meie rannikualade tähtsusest ja mereelustikust. Ka see ala on hoiuala, nimelt üks suur osa Kahtla-Kübassaare hoiualast. Laevnina rannas toimus ka piknik. Edasi sõites vaatlesime kaitsealust Veske saart ja käisime Võhksa Nõiakivi juures. Viimane on meie valla üks kuulsamaid ohvrikivisid, kus veel eelmisel sajandil käidi ohverdama, et lahti saada mitmesugustest nahahaigustest.

Kungla külas kasvab kaitsealune Roosu tamm, mis oli väga ilusasti võsast välja raiutud. Vanemate klassidega sõitsime läbi ka Laidevahe looduskaitseala servast ja rääkisime selle erinevate koosluste tähtsusest.

Vanalõvel tutvusime hooldatud puisniitudega ja külastasime hüdromeetriposti. Õpilased said teada, milliseid vaatlusi seal tehakse ja tuletada meelde teadmisi Lõve jõest. Vanemate klassidega käisime ka Tammevälja tamme vaatamas. Meie reisi viimane punkt oli Rahaallikas, mis oli ka kahjuks veest tühi.

Õppepäeval täitsid õpilased erinevaid õppeülesandeid vastavalt oma vanusele. Õpilastelt saadud tagasiside oli valdavalt positiivne. Enamus arvas, et selliseid õppepäevi võiks rohkem olla.

Ülle Lahi,
Valjala Põhikooli õpetaja

Lõve jõe suudmeala korrastamiseks käivitub suur keskkonnaprojekt

Laidevahe ja Oessaare lahed ning sinna suubuv Lõve jõgi on olnud Saaremaal erinevate kalaliikide üks olulisemaid kudealasid. Viimastel aastakümnetel on selle piirkonna kalastik muutunud järjest liigivaesemaks. Selle üks põhjuseid on Lõve jõe suudmeala ja Oessaare lahe täitumine setetega ning järkjärguline kinnikasvamine. Setetega täitunud lahes puuduvad aga kaladel madalveeperioodidel rändevõimalused Lõve jõel olevatesse elupaikadesse.

Selleks, et tagada rannikumeres elunevatele siirdelise eluviisiga kaladele rändevõimalused Lõve jões asuvatele kudealadele, koostas MTÜ Laidevahe Loodus projekti „Lõve jõe suudmeala avamine ja elupaikade taastamine“. Projekti raames puhastatakse Laidevahe ja Oessaare lahte ühendav vooluveekogu, osaliselt Oessaare laht ning Lõve jõe suue. Lõve jõele kavandatakse rajada kudealad ja kärestikud, et mitmekesistada kalastiku elupaiku. Projekti tulemusena paranevad Lõve jõe, Oessaare ja Laidevahe lahtede ökoloogiline seisund ja potentsiaal ka teiste kalaliikide elupaigana.

Lõve jõe projekt kestab 1,5 aastat ja lõpeb 2015 aasta lõpus. Projekti raames viiakse läbi erinevad alusuuringud (geodeetiline, hüdroloogiline, setete analüüsid, vee-elustiku hinnangud jm), millele saab toetuda tööde täpne kavandamine (projekteerimine) ja keskkonnamõjude hindamine.

Ettevalmistavad tegevused peaksid valmis olema 2015. a suveks. 2015. a suve lõpuks on kavandatud praktilised taastamistööd Lõve jõe suudmealas. Kavandamisel on setete eemaldamine, kaladele elupaikade rajamine, võimalikud veetaseme regulaatorid jne. Praktiliste taastamistööde täpne maht selgub projekteerimistööde käigus. Tööde kavandamisse on ekspertidena kaasatud nii teadusasutuste kui ka erafirmade spetsialiste. Täna on kavandamise tööd juba alanud.

Projekti rahastatakse Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) toetuste 2009-2014 programmist „Integreeritud mere- ja siseveekogude korraldamine.“ EMP programmi eesmärk on aidata kaasa Eesti mere- ja siseveekogude hea keskkonnaseisundi saavutamisele. Programmi haldab keskkonnaministerium. Lõve jõe projekti eelarve on kokku 240 411 eurot, millest EMP toetus moodustab 216 369,90 eurot.

Projekti kohta on võimalik rohkem infot saada veebilehelt <http://www.laidevahe.ee>

Valjala perearst teatab

Valjala Perearstikeskus on avatud
esmapäevast reedeni kell 8-16.

Perearstikeskuses on täiskasvanuul jätkuvalt võimalik lasta end tasuta vaksineerida difteeria ja teetanuse vastu.

Vallavolikogus

AUGUSTIKUU ISTUNGIL

1. Kinnitati avaliku ürituse korraldamise ja pidamise nõuded Valjala vallas.
2. Anti nõusolek elektrivõrgu rajamiseks Maalinna maaüksusele.
3. Võeti vastu otsus Siiksaare külas asuvate Lepiku ja Paju kinnistute võõrandamiseks.
4. Otsustati leida arendaja Oessaare külas Rootsi-Sadama maaüksusele.
5. Kuulati ülevaadet valla teede remondist ja eelarve täitmisest.
6. Valla arengukava tegevuskava saadeti volikogu komisjonidele ülevaatamiseks ja muudatusettepanekute tegemiseks.

OKTOOBRIKUU ISTUNGIL

1. Täiendati Valjala valla arengukava 2012-2020 tegevuskava.
2. Kinnitati valla eelarvestrateegia aastateks 2015-2018.
3. Täiendati Valjala Lasteaia arengukava 2012-2016 tegevuskava.
4. Kehtestati Valjala Lasteaia õppetasu muutmine.
5. Kinnitati valla 2014. aasta esimene lisaelarve.
6. Algatati Kungla küla Mere kinnistu detailplaneering.

Volikogu määrused on avaldatud Riigi Teatajas.

Volikogu istungite protokollide, määruste ja otsustega on võimalik tutvuda vallavalitsuses, Valjala ja Sakla raamatukogus ning Valjala valla kodulehel www.valjala.ee

Tore oli saada uusi sõpru ning olla ise sõber loodusega

Õpetajate päeval külastasid Valjala lasteaiaõpetajad ja töötajad Kuressaare kesklinna eralasteaeda Naerusuu. Meid ühendab kuulumine tervist edendavate lasteadeade võrgustikku. Tutvusime nende maja, töötajate, tegemiste ja üritustega. Leppisime kokku Pipi rühma vastukülaskäigu Valjala Lasteaeda, mis toimuski kolletumispäeval.

Teadsime nende huvi looduse, liikumise ja Valjala maalinna vastu. Pärast lasteaia ruumide ja mänguväljakutega tutvumist alustasime ühist matka maalinnale.

Teel märkasime looduses paljugi põnevat: erinevaid seeni, marju, puid, putukaid ja isegi väikest konna. Et kõike nähtut paremini uurida, olid külalistel kaasas vahvad teadlaste kohvrid abivahenditega (luup, mõõdulint, kompass, binokkel, märkmik ja pliiats).

Matkaraja äärde jäi sipelgapesa, mida lapsed põhjalikult uurisid. Mõõdeti isegi sipelgapesa kõrgust. Kuna sipelgaid oli askeldamas vähe, siis meisterdasid lapsed oma fantaasiat kasutades looduslikust materjalist putuka.

Maalinnal ootasid lapsi ees erinevad ülesanded. Kompimise teel loendasime kotikeses käbisid, värvitud munakarpi püüdsime leida sarnast tooni loodusest, luubiga uurisime erinevat looduslikku materjali ja harjutasime osavust käbidega täpsusviskes.

Kõige põnevamaks osutus kõie abil maalinnale ronimine. Hea oli binokliga kaugele vaadata ja arutada, kuhu poole jäi lasteade või mis suunas asub Kuressaare.

Oleme kogenud, et läbi praktilise tegutsemise ja kogemuse kinnistuvad teadmised paremini.

Karin Varipuu ja Kerle Neemesto,
lasteaiaõpetajad

KAHEKESI

Ira Lember

Siis kui isa lehte loeb,
kohe tema sülle poen.
Ei me sega teineteist,
üks loeb üht ja teine
teist.

Suuri tähti ajalehest
leian mina üles.
Istun vaikselt isa
süles,
omakeskis mehed.

Isal lugeda jääb
vähem, talle jätsin
väiksed tähed.

**TOREDAT
ISADEPÄEVA!**

Lapsed matkal

Foto: M. Tamm

Noorteka tegemistest

Kui eelmises valla lehes sai välja kuulutatud Eesti piimatootjate toetuseks mõeldud piimakilekottide ja jogurtitopside kogumise võistlus, siis nüüd saame koos tulemusi nautida. Kogumisvõistlusest võttis osa 9 perekonda, kes oma topsid ja kiled üle lugeda lasi ja need siis kas koju tagasi viis või noortekasse jättis, et nendega midagi põnevat ette võtta saaks. Kokku loeti 946 piimakilet ja 508 erinevas suuruses jogurtitopsi. Lemmikjogurtiteks on Alma Muah jogurtid ja Saaremaa Ahjuõuna jogurt. Osavaimaks emaks tunnustati jogurtitopsidest torni ladumises **Kaia Latkin**, järgnesid tihedas rehimises **Ave Korb**, **Kristiina Maripuu** ja **Tea Pajula**. Tüdrukute parim oli **Cariina Latkin** ja tublid olid ka teised – **Brett Nuut**, **Liis Treima** ja **Laura Korb**. Poiste arvestuses oli parim **Kiur-Juhan Lapp Rando Korbi**, **Oskar Maripuu** ning Mihkli ja Vahuri õepoja Andri ees. Noormeeste parim oli **Karl Lember**, **Kaur-Jaagup Lapi**, **Mihkel** ja **Vahur Kuke** ees. Leppisime ka kokku, et järgnevalt kogume plastpudelite korke, millest saab samuti vahvaid ja ka praktilisi asju meisterdada. Ka perede pisikesed pesamunad leidsid sellel päeval koos toredat tegevust. Perepäeva tegusaid pilte saab vaadata Valjala noorteka FB lehelt. Auhindadeks olid põll,

piimakruusid ja palju piimatooteid – kohukesed ja jogurtid meie toetajatelt. Suur aitäh Saaremaa **Delifoodile**, **Valio Eestile**, **Valjala POÜ-le** ja **Lüliia Eensaarele**, **K-Rautale** ja **Marika Mägile**.

Vahepeal tegime koostöös päästeameti ja Kätlin Poopuuga läbi ühe tuleohutusosalase koolituse. Kordasime kõiksugused tarkused üle ja leppisime kokku, kuidas ohu korral teisel korral käituda, mida teha ja mida tegemata jätta.

Osalesime ka E.ART.H-i üleskutses ja aitasime kaasa Rahutoa loomisel - 18.-25.oktoobril on näitus kõikidele huvilistele avatud Tallinna Patarei vanglas. Ideeks oli inimketipiltidega väljendada soovi elada rahus. Meie pildi panin üles ka noorteka FB lehele.

Otsime oma valla noorte seast Head Eeskuju. Palun esitage kandidaate. Taotlusvormi küsi Valjala vallamajast, raamatukogudest, noortekeskusest (saab ka alla laadida noortekeskuse FB lehelt, lisasin selle 17. oktoobril), koolist, lasteaiast või minult isiklikult aadressil sille.lapp@gmail.com. Taotlusi ootan **9. novembriks**, mille järel saab hääletada esitatud kandidaatide poolt. Enim hääli saanud noortunnustatakse Muhus toimuval tännugalal 20. novembril 2014 koos Orissaare, Põide ja Muhu Heade Eeskujudega. Palun põhjenda oma kandidaadi esitamist. Abistavad

ARMAS VALJALA RAHVASI!
PEAGI ON SAABUMAS
KOOLIVAHEAEG JA ... TALVI!
SEOSES SELLEGA
KUULUTAME VÄLJA
SÜGIS-TALVISTE
(VÕIVAD OLLA KA JÕULULISED)
LUULETUSTE
KIRJUTAMISE KONKURSI

OSALEMISEKS:

- KIRJUTA LOETAVA KÄEKIRJAGA
- OMALOOMINGULINE LUULETUS, LISA KINDLASTI JUURDE OMA VANUS JA NIMI, VÕID TÖÖD KA ILLUSTRERIDA*
- VÕID KASUTADA OMA PERELIIKMETE VÕI HEADE NAABRITE ABI
- TOIMETA LUULETUS RAHVAMAJJA SILLE (sille.lapp@gmail.com), RAAMATUKOKKU TIIA VÕI AGNESSA KÄTTE HILJEMALT

2.DETSEMBRIKS 2014

JA HEATAHTLIKUD HINDAJAD JAGAVAD
HULGALISELT TOREDAID AUHINDU JUBA ENNE
JÕULUVANA

PANE PABER-PLIIATS ÖÖKAPILE JA KEMPSU HAKKAMA -
INSPIRATSIOON* VÕIB TABADA MEID KÕIGE OOTAMATUMAL HETKEL

*KÜSI EMALT TÄHENDUST JA ISALT TERAVAIK PIIATSEID ©

küsimused: milliste tegudega on kandidaat silma paistnud ja mis on neis erakordset? Võimalusel keskendu tema kõige silmapaistvamale ja oma-näolisemale algatusele või tegevusele. Miks on kandidaat eeskujuks? Mida oled Sina temalt õppinud? Miks ta vääriski Hea Eeskuju tiitlit?

Kirjutame luuletusi, kogume korke, märkame headust ja jääme ootama jõule, et üheskoos kingitusi meisterdama hakata. Aga ikka küsi, kaeba, kurda, kiida!

Sille Lapp,
noorsootöötaja

Jõulusagin Saklas

Tänavu toimub Sakla seltsimajas teist korda Jõulusagina projekt. Eelmisel aastal ostusid need kaks nädalat väga toimekateks. Jõulunädal lõppes jõululaadaga, kus paljud jõuluvanad said kingikotti täiendusi. Suur tänu tublidele juhendajatele ja osalejatele! Koos arutleti ja arvati, et võiksime jätkata ja kujundada sellest iga-aastase traditsiooni.

Alustame I advendil, 30. novembril saali kaunistamise ja kuuse ehtimisega, valmistame kuusehteid, lauaseadeid, uksepärgi. Räägime advendiajast. Joome teed ja paneme paika täpse tegevuskava.

Tegevused toimuvad kolmapäeviti, reedeti, laupäeviti ja pühapäeviti.

Mõtteid ja ettepanekuid on palju ja mitmesuguseid: villa kraasimine, ketramine, vaipade kudumine, diivanipatjade õmblemine, poekottide õmblemine, piparkookide valmistamine, vanade jõulutoitude tegemine, ehete valmistamine, saunauustikute ja korvide punumine.

Soovime tegemistesse kaasata juhendajaks noortekeskusest Sille ja tööpajast Malle, Valjala raamatukogust Tiia, tublid pensionärid Valent Rõõmu ja Mati Kreisi, Heldor Maripuu.

Advendinädalad lõpetame jõululaadaga, kus saate ise müüa ja kaasa osta jõulupärasteid kingitusi lähedastele ja sõpradele. Olge julged osalema! Käsitööna valmistatud kingitustel on teistsugune hind ja väärtus.

Püüame kajastada oma tegemisi valla kodulehel ja Facebookis. Eelmisel aastal toetasid üritust Sakla selts ja Valjala vallavalitsus. Loodame, et nii on ka sel aastal. Siiski tuleb osalejatel maksta 2 eurot päeva eest.

Toredat jõuluootust!

Sakla seltsi juhatuse nimel
Agnessa Sepp

Meelika ja Romet!

Õnnitleme pisipoja **REIKO EENSOO**
sünni puhul 10. septembril

Maris ja Indrek!

Õnnitleme pisipoja **THEODOR PAOMEES**
sünni puhul 22. septembril

Triin ja Aigar!

Õnnitleme pisipoegade **OLIVER PAISTE**
ja **OSKAR PAISTE**
sünni puhul 24. septembril

Virve ja Ingemar!

Õnnitleme pisipoja **VILLE AARON AAU**
sünni puhul 25. septembril

Õnnitleme septembrikuu sünnipäevalapsi

2.09. Elviine Reinem	Kõnnu küla	86
4.09. Ermelia Koit	Kõnnu küla	79
5.09. Aldur Paomees	Turja küla	73
8.09. Valdev Kurgpõld	Rahu küla	78
9.09. Ilme Oll	Tõnija küla	65
10.09. Vaike Lind	Valjala alevik	79
11.09. Ants Tulk	Oessaare küla	72
12.09. Adele Aale	Oessaare küla	60
12.09. Asta-Aliise Raamat	Kõnnu küla	84
13.09. Elve Kumm	Valjala alevik	72
15.09. Elvi Koit	Sakla küla	77
16.09. Malle Raamat	Valjala alevik	60
21.09. Jolanda-Miralda Raamat	Lõone küla	82
25.09. Alma Heinsalu	Valjala alevik	84
26.09. Villy Rohi	Valjala alevik	82
28.09. Aino Kolk	Jööri küla	82
29.09. Hilja Mägi	Väljaküla	88

RAAMATUKOGU TEADE

Seoses inventuuriga ootab Valjala raamatukogu tagasi raamatuid, mis on lugejatele kauaks kätte jäänud. Raamatukogu töötab teispäevast reedeni kell 9-17 ja laupäeviti kell 9-15.

TEATED

Pühapäeval, 02. nov. **JALGRATTA MAANTEESÕIT**
Valjala-Kallemäe-Valjala. Sõidu pikkus 13 km. Start antakse kell 12.00 Maalinna ristilt. NB! **KIIVER PÄHE!**
Info: tel. 56 296 255 Pirgit

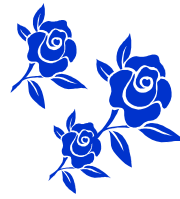
Lp. Kaja lugeja!

Kui Sul on huvitavaid juhtumisi, sündmusi või ka muresid, mida tahaksid teistelegi lugeda anda, siis võid need saata (e - maili aadress raamatukogu@valjala.ee) või tuua Valjala raamatukokku.

Kõik kirjatööd on teretulnud! Fotod tagastame pärast lehe ilmumist. Ootame aktiivset osalemist! Avaldame ka teateid ja kuulutusi!

VALJALA VALLA INFOLEHT
KAJA

Maht 0,5 trükipoognat, trükiarv 500 eksemplari
Toimetaja Tiia Lätt, keeleteimetaja Tiina Kuusk

ÕNNITLEME!

....

Õnn on inimese käterammus.

Raskusteski kätkeb õnne eos.

Õnn on mõistuse ja kindla samm, töö ja rõõmu katkematu seos.

/Ellen Niit/

Õnnitleme oktoobrikuu sünnipäevalapsi

5.10. Endel Sepp	Sakla küla	76
9.10. Kuno Kumm	Tõnija küla	80
10.10. Linda Kalamees	Kungla küla	78
13.10. Ando Kähara	Valjala alevik	65
13.10. Helda Lehtsalu	Kallemäe küla	72
19.10. Jaan Hunt	Kalli küla	82
20.10. Ljubov Rand	Põlluküla	94
21.10. Hella-Armilde Sannik	Valjala alevik	94
22.10. Lehte Päeske	Koksi küla	80
23.10. Gaida Ismael	Valjala alevik	60
24.10. Ellen Auu	Jööri küla	71
24.10. Juhan Niit	Turja küla	76
25.10. Illi Anupõld	Kallemäe küla	76
27.10. Toivo Mihkelson	Kõnnu küla	70
28.10. Lembit Raamat	Kõnnu küla	78
30.10. Helgi Kapsta	Röosa küla	77
31.10. Hermine Palits	Väljaküla küla	87

☼ ☼ ☼

„OLGU KUHI KULDA VAI MÄGI HÖBEDAT-
KUI TERVIST EI OLE, EI MASSA KÕIK MIDAGI”

Pühapäeval, 09. novembril kell 12.00 Maalinna terviserajal **KEPIKÕND**. Liigume tervemaks! Kepikõnni tehnikat õpetab **Erika Välinurm**. Kepikõnnikuu lõpetamine! Kohtume maalinnal piknikuplatsil!

###

SPORTLASTE PIDU REEDEL, 22. NOVEMBRIL

Oodatud on kõik sportlased, kes on valda esindamas käinud või osalenud vallasisesestel spordiüritustel. Kaasa võid võtta ka „mittesportliku” kaaslaste, ent temale on sissepääs 2 €. Tantsuks mängib **Aare Tomson**.

MÄLESTAME

Tunde taas lööb aegade kell.

Jääb alles mälestus hea ja hell.

79-aastane **LUULE VILSAAR**
Kõnnu külast, suri 7. oktoobril

Avaldame kaastunnet omastele

Valjala Vallavalitsus